

6 SÍÐUR TEMA Í tema síðunum í Sosialinum hesaferð kanst tú lesa um demografisku broytingina í Føroyum seinastu árin.

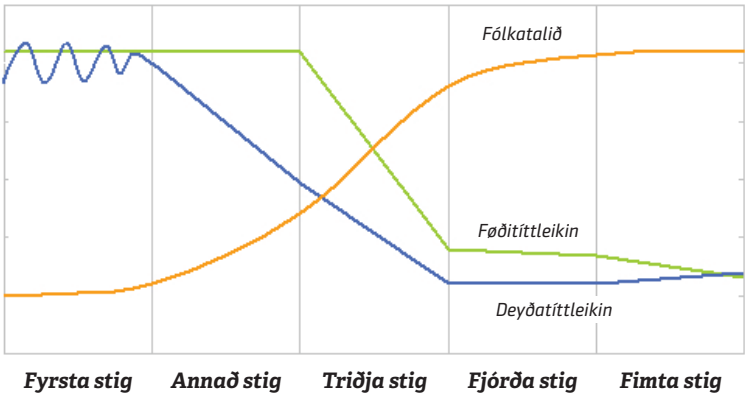
2015

ÚTJAÐARIN

Myndilin niðanfyrri lýsir gongdina í demografisku umbroytingini í 5 høvudskeiðum:

DEMOGRAFISKA UMBROYTINGIN myndil í 5 stigum

num er ikki longur sami tørvur at føða eins nógv børn sum áður, til tess at tryggja grundarlagið hjá familjuni. Býargerðin økist við stórari fólka-flyting úr landbúnaðinum til býirnar, har ein ídnaðarlig kollvelting fer fram. Almennur skúlskapur verður skipaður. Barnaardeið verður bannað. Arbeidsmarknaðurin verður skipaður. Kvinnurnar fáa størri leiklut í almenna samfelagnum.

4. Fjórða stig: bæði fallið í deyðatíttleika og føðitíttleika steðga á, so bæði leggja seg nakað javnt á einum lágum støði. Fólkaøksturin minskar niður móti eini stöðugari javnvág. Livikorini eru nógv batnað við góðum heilsu- og almannaviðurskiftum. Familjumynstrið er broytt til smáar kjarnufamiljur. P-pillarin skapar grundarlag fyri neyvari familjuplanlegging. Kvinnurnar eru komnar út á arbeidsmarknaðin og verða fíggjarliga óheftar.

5. Fimta stig: Síðani síðst í 20. øld hava nógv av londunum fingið eina sonevnda gamla fólka fjöld, har parturin av eldri og gomlum er tann mest skjóttveksandi parturin av fólkatalinum. Tað ger av sær sjálvum, at deyðatíttleikin fer at veksa, og tá føðitíttleikin framvegis minskar, hevur deyðatíttleikin lyndi til at fara upp um føðitíttleikan, so at fólkatálið nú verður minkandi. Samstundis hendir ein vinnulig og búskaparlig transitió, har londini flyta seg úr ídnaðarsamfelag til tæna- og vitanarsamfelag. Hetta ger seg m.a. galdandi fyri tey mest framkomnu londini í vesturheiminum.

Tey 5 stigini í demografisku umbroytingini kunnu lutvist síggjast sum eitt amboð til at lýsa søguligu demografisku gongdina í okkara parti av heiminum, frá tí feudala bóndasamfelagnum umvegis ídnaðar- og býargerð til tæna- og vitanarsamfelag og altjóðagerð. Men myndilin kann eisini brúkast at lýsa tað menningarstigið, sum ymisk lond í ymsum heimspørtum eru á, og hvussu tey flyta seg upp gjøgnum hesi stigini.

Føroyska gongdin:

1. Her gongur **Fyrsta stig** fram til byrjanina av 19. øld, og bæði føði- og deyðatíttleiki liggja lágt. At sveiggini eru størri enn í Danmark, kemur av tí sera líta fólkatalinum (niðan fyri 5.000 fólk).

2. Annað stig byrjar við 1810-unum, tá rættiligur vøkstur verður í føðitíttleikanum – og fólkatalinum. Deyðatíttleikin, sum vanliga fer at minka á 2. stigi, minskar ikki í Føroyum, tí hann longu frammanundan liggur so lágt. Sum sæst á myndunum liggur føroyski deyðatíttleikin um 15‰ gjøgnum alla 18. og 19. øld, meðan deyðatíttleikin í Danmark ikki kemur so langt niður fyrr enn í byrjanini av 20. øld.

3. Føroyar fara líðandi inn í **Triðja stigið** í demografiski umbroytingini, tá deyðatíttleikin fer at falla við aldar-skiftið til 20. øld, og føðitíttleikin fer at minka, tó ikki fyrr enn eini 20 ár seinni. Her í 3. stigi frá 1890-unum til 1960-ini er fólkaøksturin tann størsti nakrantíð.

4. Føroyar fara inn í **Fjórða stigið** mitt í 20. øld, um somu tíð sum Danmark, tá deyðatíttleikin ikki minskar longur. Sum eitt lítið frávik í vanligu gongdini við fallandi føðitíttleika gjøgnum 20. øld bæði í Føroyum og í Danmark, sæst ein lítil »fjallatoppur« í føðitíttleikanum í 1940-unum, tá føðitalið veksur aftur undir heimskrígunum og nøkur ár eftir tað. Tað er merkisvert, hvussu nógv myndin líkist í báðum londum frá 1940 til 1960.

5. Men mótvegis Danmark eru Føroyar enn á **Fjórða stigið**, tí hóast føðitíttleikin framvegis er fallandi, so liggur hann tó enn munandi oman fyri deyðatíttleikan, so at vit enn nú fyrst í 21. øld hava ein náttúrligan fólkaøkstur, um enn hann er minkandi.

BARBARA@SOSIALURIN.FO

Broyting í fólkatalinum á øki

frá 1. januar 2005 til 1. november 2014

	1. jan 2005	1. jan 2006	1. jan 2007	1. jan 2008	1. jan 2009	1. jan 2010	1. jan 2011	1. jan 2012	1. jan 2013	1. jan 2014	1. nov 2014	1. jan 2005 – 1. jan 2013	1. jan 2013 – 1. nov 2014
Norðoya sýsla	5.995	5.989	5.973	5.977	5.952	5.853	5.812	5.815	5.840	5.853	5.856	-155	16
Eysturoyar sýsla	10.734	10.725	10.800	10.781	10.874	10.813	10.812	10.711	10.656	10.572	10.763	-78	107
Tórshavnarøkið	17.528	17.502	17.509	17.593	17.814	18.023	18.076	17.976	18.038	18.254	18.484	510	446
Streymoy annars	4.668	4.639	4.665	4.650	4.683	4.642	4.659	4.660	4.528	4.510	4.509	-140	-19
Vága sýsla	2.909	2.932	2.967	3.005	3.075	3.077	3.060	3.070	3.051	3.056	3.073	142	22
Sandoyar sýsla	1.467	1.441	1.463	1.446	1.432	1.379	1.358	1.319	1.300	1.277	1.266	-167	-34
Suðuroyar sýsla	5.036	4.942	4.932	4.908	4.838	4.754	4.711	4.660	4.679	4.668	4.667	-357	-12
Alt landið	48.337	48.170	48.309	48.360	48.668	48.541	48.488	48.211	48.092	48.190	48.618	-245	526

KELDA: HAGSTOVA FØROYA